

Aqli zaif o'quvchilarni shaxslararo munosabatlarini rivojlantirishda defferinsial yondoshuvning samarali usullari.

Nizomiy nomli TDPU

Oligofrenopedagogika yo'nalishi

II bosqich magistranti Niyozova D.R.

Anotatsiya

Ushbu maqolada , aqli zaif bolalar bilan ta'lim muassasasining tuzatish-tarbiyaviy ishining asosiy vazifasi bolaning aqliy rivojlanish darajasini oshirishdir: intellektual, hissiy, ijtimoiy.ularning jamiyatda o'z o'rnini topishida bu yuksak Maqsadni amalga oshirishda shaxslararo munosabatlarni shallantirish muammosi yotadi.Ushbu jarayonlarni esa kompleks yondashgan holda ,pedagoglar psixologlar tibbiyot hodimlari amalga oshiradi.Aqli zaif bolalar bilan shaxslararo munosabatlarni shakllantirishda , tarbiyaviy tadbirlarni rejalashtirishda defektologlar quyidagi vazifalarni qo'yadilar: bolaning sog'lig'ini himoya qilish va mustahkamlashni ta'minlash; tuzatish; faoliyatning barcha turlarida (bilim, o'yin, samarali, mehnat) rivojlanishni rag'batlantirish va boyitish; boshlang'ich bosqichida ikkinchi darajali rivojlanishdagi nogironliklarning oldini olish va o'qishdagi qiyinchiliklarni .bartaraf etish kerakligi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar

Tajriba Shaxs,aqliy rivojlanish ,muloqot,korreksion ish,aqli zaif bila,subyekt,shaxslararo, kelishuv,yetakchilar,psixologik,pedagogika o'quv faoliyat,kichik guruh.

Ixtisoslashtirilgan Maktabda aqli zaif bola bilan tuzatish-tarbiyaviy ishlarning muvaffaqiyati ko'plab tarkibiy qismlar bilan ta'minlanadi, ular orasida oila bilan pedagogik o'zaro munosabatlar muhim rol o'ynaydi.ammo bugungi kunda ota-onalarning tibbiy va pedagogik savodxonligi yetarlicha emas,natijada aqli zaif farzandi bilan to'g'ri munosabat hosil qilolmaganlik holati yaqqol ko'zga tashlanadi.Aqli zaif bolalar uchun o'quv faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyati materialni tuzilishida, uni taqdim etish uslubida

topiladi. Korreksion va rivojlantiruvchi ta'lim tizimida o'quv dasturining mazmuni qurilishi quyidagi mezonlarga asoslanadi:

Bolaning hayotiy tajribasiga tayanish;

O'rganilayotgan material tarkibidagi ichki aloqalarga ham bitta mavzu doirasida, ham sub'ektlar o'rtasida yo'nalish;

O'rganilayotgan materialning amaliy yo'nalishini kuchaytirish;

O'rganilayotgan hodisalarning muhim xususiyatlarini taqsimlash;

O'rganilayotgan material hajmining zarurligi va etarliligi;

SHaxslararo munosabatlari muammosini bartaraf etish uchun maktabning quyi sinf ,kichik yoshdagi bolalar bilan tuzatish va pedagogik faoliyatning muhim elementi individual rivojlanish nuqsonlarini tuzatish bo'yicha individual ishdir. Bu nafaqat umumiy, intellektual rivojlanish darajasini oshirish, balki predmet yo'nalishining o'ziga xos muammolarini hal qilish uchun maxsus darslarga tegishli: o'quv dasturining qiyin mavzularini idrok etishga tayyorgarlik, o'quv bo'shliqlarini yo'q qilish va hk. Pedagoglar oldida vaqt yetishmaganligi, turli nuqsonli bolalarning turlicha inijliklari tufayli bu yutuqlarga erishib ulgurmadik. Tuzatish va rivojlanish ta'limi uchun bolaning sinflarga nisbatan ijobiy hissiy munosabatini yaratish juda muhimdir. Bolalar bilan mashg'ulotlar o'qituvchi-defektolog tomonidan guruh bilan (10 kishi) yoki kichik guruhlarda (5-6 kishi) ertalab o'tkaziladi. Kichik sinflar bolalarining hozirgi rivojlanish darajasini hisobga olgan holda tashkil etiladi va harakatlanuvchi tarkibga ega darslar o'qituvchilar tomonidan tashkil etilgan ish bilan almashtiriladi. O'qituvchi-defektolog har bir bolaning taraqqiyotini dinamik ravishda kuzatib boradi, protokollarda bolalarni tekshirish natijalarini qayd etadi, bu unga individual aqliy funktsiyalar va operatsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan individual tuzatish mashg'ulotlarini rejalashtirishga yordam beradi. Barcha yutuq va kamchiliklar defektolog zimmasida qolib ketmoqda. Aqli zaif

bolalarning shaxslararo munosabatlarida yemirilish va chuqurlikliklardan halos bo'lgani yo'q.

Guruh mashg'ulotlari, shu jumladan mashqlar, dramatizatsiya va o'yinlar, ularning vazifalari dialog, polilog, tengdoshni tinglash qobiliyatini yaxshilash; o'z-o'zini anglash va o'zini o'zi boshqarish darajasini oshirish; mimika, pantomima, nutq intonatsiyalari, uning ifodali ranglanishini tushunish; ishonch, hamdardlik, empatiya qobiliyatini rivojlantirish; manfaatlar doirasini kengaytirish, aloqa vositalarining "arsenalini" oshirish, guruhning jipsligini oshirish ijobiy natija berdi. Bir qator jihatlarida (tanlovni anglash darajasi, empatiya qobiliyati, ongli qarshilikka moyillikni engish, masalan), bu faqat ijobiy natijaga moyillikdir. Shu bilan birga, bu boradagi ishlarni yanada davom ettirish zarurligini ham isbotlaydi. O'quv jarayonida shaxslararo munosabatlarni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar:

- Sinfdan o'quvchilarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish. Misol uchun, guruh (qator) ot uchun eng ko'p sifatlarni tanlashi kerak. Natijalar qo'shni qator natijalari bilan taqqoslanadi. Siz bunday vazifalarni ishlatmasligingiz kerak, har safar bolalarni bir xil tarzda guruhlash kerak. O'qituvchining so'nggi stolda o'tirgan bolaga har qanday iltimosini zanjir bo'ylab pichirlab o'tkazing. Bitta bolaning doskasida javob berishda butun sinf ishini tashkil etish;
- Dialoglarni o'z ichiga olgan matnlarni o'qishda muammoni hal qilish mavzusidagi qisqacha eskizlar-etyudlar;
- Bir qator hodisalarni tegishli tanqidiy baholashni ishlab chiqish uchun o'smirlar submadaniyatining turli ko'rinishlari mavzusidagi suhbatlar;
- Sinfdan tashqari mashg'ulotlarga kelsak, shaxslararo munosabatlarni rivojlantirish imkoniyatlari, shubhasiz, kengroqdir. Bu sayr qilish uchun ochiq o'yinlarni tashkil etish (6-sinf), qisqa muddatli vazifalarni bajarishga ishonib topshirilgan kichik guruhlarda bolalar faoliyatini tashkil etishga imkon beradigan vaqtinchalik birlashmalarni maqsadli ravishda yaratish. Ushbu guruhlarining psixologik o'ziga xosligi shundaki, odatda bir nechta bolalardan iborat bunday

uyushmadagi talaba oz sonli tengdoshlarini boshqarishi kerak (vaqtinchalik rasmiy etakchilik), har bir bola o'zi uchun birgalikdagi ishda tegishli pozitsiyani belgilashi mumkin. , bunda u barcha bilim, kuch va qobiliyatini qo'llashga qodir.Maktab miqyosida katta jamoalarni vaqtincha tashkil etish ham katta ahamiyatga ega.

Aqli zaif bolalar bilan tuzatish-tarbiyaviy ishlar maktabgacha va umrbod ta'lim tizimining boshlang'ich bo'g'inlari o'rtasidagi izchil aloqalarni tashkil qilishning zamonaviy yondashuvlariga asoslanadi. Maktab muassasasida bu ishni mutaxassis tarbiyachilar, defektologlar, logopedlar olib boradilar.

Ta'lim faoliyati bolaning rivojlanish holati va darajasini hisobga oladi va turli yo'nalishlarda tuzatishni o'z ichiga oladi:

O'yinlarni o'ynashni o'rganish va uni rivojlantirish;

Tashqi dunyo bilan tanishish va nutqni rivojlantirish;

Badiiy va estetik tarbiya va rivojlanish;

To'g'ri ovozli talaffuzni shakllantirish;

Badiiy adabiyot bilan tanishish;

Elementar matematik tushunchalarni ishlab chiqish;

Mehnat ta'limi;

Jismoniy ta'lim.

Shunday qilib, aqli zaif bolalar bilan ta'lim muassasasining tuzatish-tarbiyaviy ishining asosiy vazifasi bolaning aqliy rivojlanish darajasini oshirishdir: intellektual, hissiy, ijtimoiy.ularning jamiyatda o'z o'rnini topishida bu yuksak Maqsadni amalga oshirishda shaxslararo munosabatlarni shallantirish muammosi yotadi.Ushbu jarayonlarni esa kompleks yondashgan holda ,pedagoglar psixologlar tibbiyot hodimlari amalga oshiradi.Aqli zaif bolalar bilan shaxslararo munosabatlarni shakllantirishda , tarbiyaviy

tadbirlarni rejalashtirishda defektologlar quyidagi vazifalarni qo'yadilar: bolaning sog'lig'ini himoya qilish va mustahkamlashni ta'minlash; tuzatish; faoliyatning barcha turlarida (bilim, o'yin, samarali, mehnat) rivojlanishni rag'batlantirish va boyitish; boshlang'ich bosqichida ikkinchi darajali rivojlanishdagi nogironliklarning oldini olish va o'qishdagi qiyinchiliklarni bartaraf etish kerak. Ushbu vazifalarning birligi maktabga muassasalarida bolalarni tuzatish va rivojlantirish ta'limining samaradorligini va aqli zaif bolalarning tashqi muhit bilan aloqasini, insonlar bilan shaxslararo munosabatlarni kengaytirishni ta'minlaydi. Biroq, shaxslararo munosabatlarning buzilishi ikkinchi darajali nuqson bo'lganligi sababli, u tuzatish va rivojlanishga yordam beradi. Bir qator qayd etilgan xususiyatlar (xususan, o'qituvchi, kattalar fikriga uzoq vaqt moyillik) guruh ichidagi shaxslararo munosabatlarga ta'sir ko'rsatishga imkon beradi.

Adabiyotlar:

1. L.R. Mo'minova, Sh.M. Amirsaidova, Z.N. Mamarajabova, M. U.Xamidova, D.B. Yakubjanova, Z.M. Djalolova, N.Z. Abidova) Maxsus pedagogika -2013
2. Dubrovina B.V. Psixodiagnostika T: 2008;
3. K.K. Mamedov va G.B. Shoumarovlar "Aqli zaif bolalar psixologiyasi" Toshkent oqituvchi-1994)
4. V.N. Kulikov, I.R. Sushkov, V.G. Tsiptsyuk (1991), T.A. Malkovskaya
5. Bodalov A. Stolin B.B. Obshaya psixodiagnostika : 2001 y.